

BISERICA și ȘCOLA.

Fóe bisericescă, școlastică, literară și economică.

Eșe odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului :	Prețul inserțiilor :	Correspondențele să se adreseze la Redacțiunea dela
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	„BISERICA și ȘCOLA“
„ „ „ „ „ jum. an 2 „ 50 „	4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.	Îar banii de prenumerațiune la
Pentru România și străinătate pe an 7 „ — „		— „Tipografia diecesană în Arad.“ —
„ „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Cu 1 Iulie a. c. jurnalul „BISERICA și ȘCOLA“ intră în semestrul al II-le al anului curinte.

Rugăm dar pe on. abonenți a caroră abonamente expiră cu finele lui Iunie, să binevoiescă a-le renoua de timpuriu ca să nu fim siliți a întrerupe trimiterea jurnalului.

Asemenea rugăm și pe abonenți în restanță cu prețul jurnalului pe semestrul trecut, ca să-și achiteze datoria lor, cât mai curând la Administrațiunea tipografiei diecesane.

Redacțiunea.

Roma și biserica Românilor.

(Continuare și fine. *)

Multe, foarte multe am avé de reflectat asupra făimósei broșure a Dluí protopopú I. Marcu, ne vom restringe însă a cerceta aci teoria ce susține, relativú la desvoltarea culturală și progresul intelectual al Românilor, pre care Reverența sa le atribue ca unú meritú esclusivú al uniunii cu Roma. „Limba română, dice D. Protopopú, mii de ani a trăit la popor, și ea frumseța limbelor, nu și-a aflatú mǎestri, cari se o ridice la stare de cultură; după ce o parte din Români au devenitú în relațiune cu Roma, și spiritulú latinității a inspirat clerulú român, membrii acestui clerú, și primii cei educați la Roma, s'au alesú mǎestri aceleia. Desvoltarea limbei române e lucrarea spiritului latinú, anume spiritului de cultură alú bisericei Romei.“

Se înțelege, fraseologiá ca acestea sunt potrivite a excita sentimentalismulú ómenilorú naivi și a celorú necunoscători de istoria literaturii și culturii nóstre naționale, dar ómenii serioși și cari cunoscú barem în câtva istoria culturii și literaturii române vor fi genați de ase-

minea erori divulgate cu intențiunea de-a seduce opiniunea publică în profitulú propagandei uniate

Fără a ne atinge de gloria celorú trei apostoli ai culturii naționale, formați în Roma, Clain-Șincai și Maiorú, caută să reflectám, că acesti mari barbați au traitú din norocire într'o epocă, când Româniú aveau o literatură cultivată cu multă diligența mai bine de unú secolú și jumătate. Era dar în geniulú poporului românú, ca limba și cultura națională să mérgă progresând, și relativú cu starea de mai nainte să atingă punctulú mai înaltú de desvoltare prin zelulú și activitatea marilorú literați Clain, Șincai și Maiorú. Însă a presenta desvoltarea culturii și literaturii naționale ca unú productú exclusiv alú uniunii cu Roma, acésta însemnézá a falsifica istoria, lucru de care singurú Șincai s'ar scandalisa, când s'ar scula din morméntú.

În adevérú, Clain, Șincai și Maiorú n'au făcut altá, decât au pașitú în urmele antecesoriilorú lorú, Metropolitulú Dositeiú, desterulú manuorú alú limbei române, cronicarii Mironú și Nicolaú Costinú, Dimitrie Cantemirú, Niculcea și alții din secolulú 17. Acestia împreună cu contimporanii lorú ni-a creatú limba națională, iar Clain, Șincai și Maiorú au meritulú și gloria de-a fi făcut cercetările științifice spre a întări acestú clenodiu sacru pentru timpii venitori. Așadar se aduce cea mai mare insultá națiunii române, când cineva revindá influința spiritului latinității în cultura națională, ca nuú depositú pentru Româniú uniți cu Roma, socotindú pe cei ortodoxi lipsiți de acestú spiritú viu-făcatorú; pentrucă spiritulú latinității este visteria comună a națiunii fără privire la credințele religióse. Deci trebuie bine deosebitú spiritulú latinității de cátrá spiritulú bisericei de Roma, cestú din urmă nu-lú contestám conaționalilorú clerici gr. cat. dar se bǎgám samá, că numai res-

*] A se vedé „Biserica și Școla“ nr: 20, 21. 22. 23. și 24

pingând influința spiritului bisericii papale, și primind influința spiritului curat latin, au putut să ajungă la Români Clain, Șincai și Maior, ceea ce sunt ei astăzi!

În adevăr nime până acum dintre filologii noștri n'au aflat monumentele latinității Românilor nici în *Falsele Decretale* nici în *Buletinele Papilor*, ci la auctori romani ca Varro, Quintilian, Aulus Gellius, Cicero și alții, cu cari Roma Papilor nu are nici o legătură mai de aproape ca noi Românii. Și așa tocmai din privirea culturii și civilizației române, Românii n'au trebuință a se pune în relațiune cu biserica Romei, ci cu tradițiunea latină. —

Să trecem acum la cestiunea cea mai importantă privitoare la relațiunea bisericii Românilor cu biserica Romei, cestiunea *politică-socială*. Teologii bisericii unite, în general și în deosebi D. Protopopu Marcu susțin nerovocabil, că uniunea cu biserica Romei este singurul mijloc pentru consolidarea și fericirea, cât și pentru conservarea existenței noastre ca națiune! „Prin relațiunea (unirea) cu Roma asupririle Rușilor și Grecilor ar înceta îndată ca prin o putere mai înaltă,” țice D. Protopopu gr. catolic. Iar pentru ca să determine chiar și pe Români din România pentru uniunea cu Roma și ruperea relațiilor bisericii ortodoxe române cu celelalte biserici ortodoxe, onor. D. Protopopu Marcu descrie cu un fel de patos pericoul, ce rezultă pentru Români în genere din asemenea relațiuni religioase: „Românii din România se țin de biserica greacă ortodoxă, și se bucură că biserica lor, precum țică, e autocefală. Însă Ruși totu pe terenul bisericii grecesci ortodoxe apasă pe Românii din Besarabia, precum Grecii pe cei din părțile Turciei, și dacă le va succede, a nume la Ruși, a desvesce pe Românii din Besarabia din romanitatea lor, cine pôte nega că acel proces de nimicire nu-l vor întinde totu pe acel teren și la Românii din România și din alte părți? Până când dară ritul ne rămâne grecescu, de și tradus pe românie, grecesci și tôte instituțiunile bisericesci, suntem amenințați în însași existența noastră, și biserica română nu e altă decât un ramu sterp pe arborele nefructifer al bisericii grecesci.“

În citatul acesta sunt remarcabile cuvintele, cari tradă pe față tendința clerului unitu de a abroga încă și cultul și disciplina bisericii orientale, când omenii de bună credință asigură că biserica unită ține strictu la obiceiurile și disciplina bisericii orientale, moștenite dela biserica ortodoxă de care s'a desbinat. Iar afirmățiunea că unirea cu Roma este singurul mijloc pentru consolidarea și conservarea exis-

tinței naționale a poporului român, mai cu samă astăzi în secolul nouespredece, trece ca paradoxu! Și este de mirat cum zeloșii apostoli ai uniunii, nu vedu pericolul pentru Români aiurea, decât în comuniunea lor cu bisericile ortodoxe ale orientului, ba este chiar ridicul, când dênșii vorbesc de desnaționalizarea și absorbirea elementului român prin elementul grec, și cred că Românii, o națiune compactă de 8 milioane, potu fi desnaționalizați prin Grecii, cari constituie o populațiune abia de 2 milioane! Nici vorbă, abuzuri potu să facă și Patriarhia Constantinopolului, precum este sciutu că au făcut și Patriarhia Romei, dar cu tôte acestea în biserica orientală nici o limbă, nici chiar cea elină nu este dogmatizată ca limbă exclusiv bisericescă, precum este în biserica Romei limba latină.

Cu totul altcum stă cestiunea în respectul marelui imperiu rusescu. De aci pôte veni, în adevăr, pericolul asupra Românilor, însă cine garantă că asemenea pericolu nu pôte urma și în casul când Românii ar fi în relațiuni cu Roma Papilor? Ba, dupre noi, invasiunea slavismului în țerile române ar fi numai consecința inevitabilă a uniunii cu Roma. Exemplu viu este Polonia! Nefericita țără cădu victima Papilor și sateliților sei! căci trecând o parte din ortodoxii Poloniei la uniunea cu Roma, Curia papală face din Polonia un centru al propagandei pentru orientu în genere și în specialu pentru Rusia.

De aci persecuțiunile contra ortodoxilor, eschiderea lor dela ori-ce solu de oficii și beneficii, luarea bisericilor și averilor lor și transpunerea acestor averi în proprietatea catolicilor. Persecuțiunea ortodoxiei și neîntreruptul ei strigatu de ajutoriu se continuă până provocă pe Rusia ca se vină intru ajutoriu nenorociților împilați. Șfirsitul a fost totala împărțire și nimicirea Regatului Poloniei. Și, ca și cum nenorocitul poporu polonu n'ar fi espiatu din destul cu sângele seu pecatul increderei sale orbe în șarlatania papală: cupa amărăciunilor o bea până în fundu în timpul ce se succedă. Elu o bea pentru că rămâne în continuu orb și se lasă a fi condus de aceia, cari l'au dus la perire. Revoluțiunile ce se înseneză nu sunt de cât fetul preoțimei papale, carea fanatizează pe aristocrație și poporu. Și, sutele de mii, ce cadu jertfa intrigelor nesocotite ale acestei preoțimi egoiste, încă nici astăzi n'au ajuns să capaciteze pe Poloni despre binele, ce le-a venit și încă le mai pôte veni dela Roma Papilor.“¹⁾

¹⁾ Simeon Popescu: „Desvoltarea Primatului papal“ pag. 138—151.

Esemplul Poloniei, dicem și noi cu onorabilul auctor citat, ar trebui se fie un pedagog pentru toate statele și națiunile, în specie pentru Românii din Austro-Ungaria, cari în istoria uniunii polone pot ușor găsi istoria uniunii române.

Dar ca să nu avem cauză d'a aduce sôrtea tristă a Poloniei ca învățatură pentru Români în privirea politiceii lor religioase, istoria de o sută optzeci de ani, a uniunii române din Transilvania, ar trebui să ni prezente toate probele și garanția dezvoltării și prosperității politice-naționale a Românilor prin relațiunile lor cu Roma. Ci uniunea, afară de unele folose, pe terenul cultural, ea nu aduse nici o îmbunătățire în sôrtea politică a Românilor. Din contră, vedem ierarhia bisericeii unite lucrând adeseori în direcțiune anti-națională. Papiu Ilarian ne spune în Istoria sa, că în curtea Episcopului Leményi, care la môrtea Episcopului Bobu (1830) a ținut predică ungerescă în biserica Episcopiei din Blasșu, nu se vorbea altă limbă decât cea ungerescă. Ba, acestu Episcopu a mersu așa de parte cu tendințele sale de desnaționalizare, încât însuși a cerut dela guvernul Transilvanu voia de-a traduce cărțile liturgice românesce în limba maghiară.

Să lăsăm însă, ca această stare de decadință a simțemintului naționalu la clerul înaltu al bisericeii unite, se ni-o descrie fericitul P. Ilarian: „Limba ungerescă începuse a-se introduce chiar și în administrațiunea cea internă a bisericeii românesce. Episcopul Leményi pe la an. 1841 a cerut voie dela guvernul transilvanu, de a tipări în limba ungerescă nisce cărți liturgice românesce traduse în ungeresce de unu preot românu dintre Secui, care nedobândindu-o dela guvernul ce-l dede răspunsu, că guvernul nu se amestecă în riturile bisericesce, Episcopul se întorsă cu rugăminte sa cătră Archiepiscopul bisericeii ungeresce din Strigoniu, care neciind, că preoții și poporul românu de sute de ani se rögă și cântă în limba națională, îl întrebă: „cu ce dreptu se servescu Românii cu limba românescă în cele Dumneșcesce? (quo jure utuntur Valachi în sacris lingua valachica?) așa necăpătând voia de nicăiri fu silitu a lăsa lucrul într'atâta,* unu lucru! de care și însuși Rakóczy, când s'ar scula din morți, s'ar mira, cum s'au schimbatu timpurile, de acum cere voia dela Unguri Episcopul Românilor a traduce cărțile bisericesce în ungeriă, când înainte cu 200 de ani Ungurii îi făcuse pe Români a-și traduce liturgia în limba națională.“²⁾

* Ce dicu confrății dela „Fóia bisericescă“ din Blasșu: cum se potrivește faptul acesta cu tradițiunile naționale ale Capilor bisericeii unite? Aut.

²⁾ A. Papiu Ilarian; „Istoria Românilor“ pag. 122—125.

Evidentu că periclitarea limbei și existenței naționale a Românilor pôte se vină nu atât din comuniunea religioasă cu Grecii și Ruși ortodoxi, cât mai cu samă din comuniunea religioasă cu Roma papală, ale carei tendințe, sunt de a contopi toate poporele într'o turmă cosmopolită, sub unu șefu politicu-bisericescu, Papa. În adevêr, istoria cât și actualitatea probéză că politica Papiilor nu fost d'a întemeia ci numai a distruge independința și existența statelor naționale! Exemplul avem în lupta pentru independința națională între Fenienii irlandezi și între guvernul britanicu. Acesta dădu ansă Pontificelui Leone XIII a-se amesteca în afacere și a desaproba atitudinea Irlandezilor, oprindu într'unu modu formalu preoților ori-ce amestec în cauza națională a poporului. Urmarea a fost că poporul irlandesu și clerul se, pătrunsu mai multu de simțemintulu naționalu decâtu de supunerea cătră Papa, nu luă nici într'o socotință ordinul Curiei papale, declarând solemn că ei „*primescu numai religia nu însă și politica Romei*,” și că „*Papa este capulu bisericeii catolice, iar Parnell este capulu bisericeii politice*.”

Biserica Românilor dar, tocmai pe consideratiuni și motive politice nu trebuie să caute radimul în subordinea sa bisericeii papale, ci în confederațiunea bisericeilor naționale ale resăritului. Biserica de Orientu, credincioasă principiilor divine de armonie și frățietate a poporelor, constituindu-se prin canonele sale într'o societate federativă, acordă tuturor naționalităților dreptulu d'a avé bisericeii naționale și independente întotă ce privesce administrațiunea și disciplina lor, și numai în ce privesce legislațiunea lor le chiamă la unu comunu acord, în sinodele ecumenice.

Unu Român însă ignoranți de constituțiunea fraternității ce a proclamatu Iisus Christos pe Golgota voiescu a imita principiile anti-naționale, anti-creștine sub nisce frumoșe pretexte de naționalitate, pentru a se mânca și demica între sine în paguba națiunii și în folosul inamicilor! Acestia uitând că mărirea lui Stefan și a lui Mihai era basată pe ortodoxie, pe solidaritatea cu toate poporele ortodoxe a le Orientulu, declară rebelu neîmpăcatu politiceii străbune a lui Stefan cel Mare. Lor le trebuie, după cum dice Preasântitul Filaret Scriban, nouă calendaru românu, nouă biserica română, nouă religiune română, noi Moisi fără Sinai, noi Christosi fără Golgota, tinând astfel a rupe biserica română dela federațiunea religioasă cu bisericele naționale din Orientu, și a face din România în locu de Piemontulu Orientulu, o nouă Polonie!

Românii cei cu bun simțu vor respinge și vor combate cu energiă asemenea tendințe peri-

culose. Biserica română ființază deodată cu națiunea română, nu are trebuință a fi de nou înființată, și ca biserică ortodoxă ea este națională și independentă în România cât și în Austro-Ungaria. În Patriarchia Constantinopolei bisericile naționale ale Orientului recunoscă numai un centru moral al ortodoxiei. În urmare, Românii respingă deopotrivă ori-ce ingerință și jurisdicțiune străină în afacerile bisericești lor, și vor respinge mai cu samă impunerea jurisdicțiunii unui șef de drept divin, și cu pretensiunea de reprezentante infalibilă a totă biserica. Viețuind însă în Orientul ortodox, Românii trebuie a viețui după moravurile ortodoxilor, conform proverbului înțelept al vechilor Romani: *Si Roma viveris, romano vivito more!*

V. Mangra.

Sinodul eparchială din Arad.

(Continuare și fine.)

Sedința X. s'a ținută în Arad, la 30. Aprile, (12 Mai), 1883, după ameli. Președinte Prea Sântia Sa Domnului Episcopă Ioană Mețiană. Notariu: Georgiu Lazară.

Se cetesce protocolul ședinței a IX-a și se autentică.

Reportul comisiunii organizătoare Nicolaă Zigre, cetesce din punctă în punctă statutele fondului preoțiesc. (Înterupemă darea de sēmă despre desbaterile sinodului asupra acestor statute, voind a-le publica în totă estesiunea. Red.)

Sedința XI s'a ținută la (1/13. Mai), 1883. Președinte: Prea Sântia Sa Dlu Episcopă Ioană Mețiană. Notariu: Angustină Hamsea.

La ordinea șilei este reportul comisiunii bugetarie, carea prin referintele ei Ioană Moldovană arătă, că a staveritū pre basa conspectelor de prezență portate de biroul sinodului, după usul și dispozițiunile de mai înainte competența în diurne și viatică a fiecărui deputat; astfel la propunerea comisiunii, sinodul votază competența de diurne și viatică a fiecărui deputat cu acea observare, că în cât unii dintre deputați nu ar participa la ședințele ținându în ziua din urmă, competența pre acăsta și se li-se detragă.

Urmăză la ordine reportul comisiunii petiționarie, carea prin referintele Ioană Groza cu privire la petițiunea deputatului Emerică Andreescu de a-i se da concediu pre durata sesiunii actuale propune, și sinodul acordă concediul cerut.

Rogarea comunei Budința de a i-se acorda ună ajutoriū în suma de 50 fl. spre a și potē provedē școla cu recuisitele necesarie, se transpune Consistoriului spre a-o lua în considerare.

Rogarea comunei Ohaba lungă de a i-se acorda ună ajutoriū, ca se-și potă repara biserica, se transpune Consistoriului pentru luare în considerare.

Rogarea iuvetătorului deficientă Petru Bozgană din Măndruloc de a i-se acorda ună ajutoriū, se transpune Consistoriului pentru luare în considerare.

Urmăză la ordine reportul comisiunii pentru fondurile comune, carea prin referintele ei Georgiu Dringău, reportandă asupra operatului substernut

din partea comisiunii sinodale esmise din partea Sinodului din anul trecut și constatandă, că acea comisiune n'a procesă conform înviațiunilor sinodului, la propunerea comisiunii înbinată cu amendamentul propasă de deputatul Dr. Georgiu Popa Sinodul enuncia: Față de comisiunea sinodală esmisă sub Nr. prot. 260 din an. trecut pentru reviziunea socoților epitropiei provisorie a fondurilor comune pre anul 1881 se susține decisulă luată de sinodul din anul curenț sub Nr. 137 și pentru ca epitropia provisorie a fondurilor comune față de observările făcute de comisiunea revetătoare se-și potă face reflexiunile, reportul comisiunii din preună cu conspectulă despre rezultatul reviziunii se estradază epitropiei, ér în cea ce privesce pretensiunea de diurne restante a-le esmisului acestui Sinodă M. V. Stanescu, Sinodul votază diurnele, ce le are restante pe șilele spuse în reportul generală, și epitropia provisorie se avisază a-le asemna spre escontentare la cassa sa — punendule în conta aceste diecese; — ér spesele esmisilor din diecesa Caranseșului, de aici nu se aprobă, ci remâne ca diecesa de acolo se dispună în acăsta privință din bugetulă se.

Urmăză la ordine reportul comisiunii organizătoare carea prin referintele ei Nicolaă Zigre, cu privire la conclusulă congresuală de sub Nr. 111. din anul 1881. în privința arondării protopresbiteratelor, și în legătură cu acăsta cu privire la propunerea Consistoriului din Arad în privința comunei centrale a protopresbiteratului nou arondandă Chișineu propune, și sinodul enuncia: De órece proiectulă de arondare ală protopresbiteratelor din acăsta diecesă este aprobată din partea congresului națională bisericesc — se avisază ambele consistorie conform conclusului sinodală de sub Nr. 193 din 1882 a pune în lucrare arondarea nouă a protopresbiteratelor cu începere dela 1. Septemvre a. c. avendă a tipări elaboratulă de arondare după conclusele sinodale, referitorie la staverirea aceste arondări, și ală publica la tôte comunele parohiale subalterne pe lângă acea observare, ca comunele marginase în sensul conclusului congresuală, în cât și-ar considera interesele lor alterate prin noua arondare, au dreptă a reclama pe calea concernintelă consistoriū la acestă sinodă eparchială în termină de ună ană dela publicare.

Totă de odată se avisază ambele consistorie, ca atât a supra dificultăților obvenite la efeptuirea arondării, cât și asupra reclamării singuraticelor comune marginase, pe lângă înaintarea aceloră se facă propuneră speciale procsimului Sinodă eparchială, ér în cât după efeptuita arondare vre ună cercă protopresbiterale ar voia schimba numirea, saă locul centrală ală respectivului protopresbiterat nou arondat, consistoriulă cercninte va avé a asculta Sinodulă, ca pre reprezentanță legală a respectivului protopresbiterat nou arondat, ér votulă acelu sinodă protopresbiterală pre lângă propunere specială din partea sa a-lă presenta procsimului sinodă eparchială.

Cu acestă conclusă se consideră de asta dată de resolute atât esibitulă întratū în causa reședinței protopresbiteratului Chișineu, cât și propunerea resuscitată în conclusulă congresuală în privința numirei protopresbiteratului Hasiașului.

Cu privire la conclusulă congresuală de sub Nr. 186 din 1881 referitoriū la esplicarea ș-lui 53 din statutulă organică la propunerea comisiunii, Sinodulă ia la cunoscință conclusulă congresuală provocatū, avisandule ambele consistorie ală

publica Sinodelorū protopresbiterale și tuturorū organelorū subalterne spre scire și acomodare. Totū de odata prin acestū concludū congressionalū se redică din valóre dispușețiunile speciale, din regulământulū sinodalū, sustătatorilū în privința votisariilū la alegerea de protopresviterū.

Cu privire la proiectulū literilorū fondataionalilū ale fondataiunei fericitei Elena Ghiba Birta, comisiunea propune și Sinodulū enuncia: Literile fondataionale prezentate de comitetulū administrativū fondataionalū se aprobă, cu acea observare, că la punctulū 13 să se mai adaugă următorele: „membrii nouă alegândi în comitetulū administrativū aū se fiă bărbați de religiunea greco-orientală, romanī, sēu greci din acēsta eparchiā.”

Cu privire la propunerea deputatului Michaiū Sturza de a-se sterge tacsă pentru ședula protopresviterală dela cununii și a-se înlocui prin o „convențiā protopresviterală” eiectândă pe comunele bisericesci, de asemenea să se stergă tacsă de 50 cr. dela cununii, și să se înlocuēscă prin adaugerea unei jumetăți de crucerii la contribuiriile eiectate pre credincioșii pe sēma fondului generalū diecesanū, la propunerea comisiunei sinodulū enuncia: În considerarea că tacsă pentru ședulele protopresviterale dela cununii este întrodusă prin dispoșiuni vechi, ér tacsă de 50 cr. dela cununii pre sēma fondului generalū diecesanū este întrodusă printr'unū concludū sinodalū anteriorū, precum și în considerarea că aceste tacste se potū încassa fără dificultate cu atât mai vērtoșū, că casatorindii seraci se scutescū dela solvirea astorfeliū de tacsei iar întroducerea unei nouē contribuiri și eiectări pre credincioșii nostrii, ar întimpina multe greutăți, și acelea nu s'ar potea încassa: Sinodulū decretēză a-se sustinē și pe viitorii dispoșiuni și usulū în vigóre atât în privința tacsei pentru ședulele protopresviterale dela cununii, cât și în privința tacse; de 50 cr. ce se încassēză dela cununii pre sēma fondului generalū diecesanū.

Ședința XII. s'a ținutū în Aradū la 13. Maiū, 1883. după amēdădi, sub presiulū Ilustritătii Sale Dnlui Episcopū Ioanū Mețianū. Notariū: Dr. Nicolaū Oncu.

Punēdu-se la ordinea ȗilei alegerile, decretate prin concludesele anteriori, mai nainte de tōte în urma propunerei lui V. M. Stanescu, Sinodulū decide cumcā, în delegațiunea fondurilorū comune nu potū fi aleși membrii actuali ai Epitropiei fondurilorū comune, și cumcā pe lângă membrii ordinari ai acesteilū delegațianilū să se alegă și doi suplenți.

După acēsta purceȗindu-se la actulū alegerilorū prin votisare secretă, cu ședule, sinodulū nainte de tōte decretă următorele alegeri: în delegațiunea pentru împărțirea fondurilorū comune se alegū 9 membri ordinari și 2 suplenți; — în Epitropia fondurilorū comune se alegū ca membri 2 mireni și 1 preotū — și în fine în senatulū epitropescū 2 asesori onorari, ambii mireni. Mai departe constatându-se numeralū deputațilorū preșenți trei-deci și șese, pentru alegere se decretă o maioritate absolută de 19 voturi. După votisare și scrutiniū, Sinodulū declară de aleși:

I. Pentru delegațiunea fondurilorū comune: 1. Membrii ordinari: Vasiliū Mangra, Lazarū Ionescu, Ieroteū Beleşū, Georgiū Crațianescu, Dr. Nicolaū Oncu, Demetriū Bonciū, Nicolaū Zigre, Ioanū P. Desseanū și Georgiū Dringoi; 2 Membrii suplenți: Georgiū Lazarū și Iosifū Botto.

II. Pentru Epitropia fondurilorū comune, membrii: Davidū Nicōra, Atanasii Tuducescū și Moise Bocșianū.

III. Pentru Senatulū epitropescū membri: Aureliū Suciū și Georgiū Feierū.

Sinodulū avēndū în vedere usulū de până acuma și servițiile făcute de Ioanū Moldovanū fost asesorū ordinariū la Senatulū epitropescū, în urma propunerii făcute din partea înaltului Presidiū, autorizēză Consistoriulū se-i voteze și deo remunerațiune cuvenită.

Preasânția Sa Domnulū Episcopū președinte aduce la cunoștința Sinodului că a aprobatū și aprobă alegerea de referinte în senatū strinsū bisericescū alui Augustinū Hamsea urmată în sensulū decisului de sub Nr. 144/881 sinodalū. Sinodulū primesce aprobarea acēsta spre scire.

Pentru autenticarea protocolorū Sinodulū alege în comisiunea de autenticare pe toți membrii sinodali cu locuința în Aradū.

Terminându-se afacerile sinodului din sesiunea sa de față, — deputatulū Ioanū P. Desseanū exprimă Preasânției Sale Domnului Episcopū președinte mulțămita adincă a întregului Sinodū, pentru îngrigirea sa părintescă și ostenelele, ce pune spre binele și prosperarea causerorū nōstre bisericesci, școlare și fondataionali. Sinodulū ascultându cu o via aderare aceste espresioni de mulțumita, decide a se trece acea la protocolū.

După acēste Preasânția Sa Dlu Episcopū ca președinte alū Sinodului, reasumându gravele și importantele desbateri și hotăriri ce s'aū adusū în sesiunea actuală, mulțumesce Sinodului pentru spriginirea, ce a întimpinatū și de asta dată din partea sa și cerēndū dela atotū puterniculū Dumnezeu binecuvēntarea sa preste aceste lucruri. Declară sesiunea acēsta sinodală de închisă.

Visitațiunea canonică

a

*Prea Sântiei Sale Domnului Episcopū diecesanū
Ioanū Mețianū.*

Între mijlōcele, ce Prea Sântia Sa Dlu Episcopū și-a alesū spre rēdicarea eparchioțilorū sei, visitările sale canonice întreprinse de dēnsulū prin diferitele părți ale diecesei, din anū în anū sē adeverescū a fi negreșitū cele mai nimerite și între cele mai folositorie. — Sute de ani aū trecutū și credincioșii orientali romāni din provinciā nu s'aū bucuratū de mângăierea d'a vedea în mijloculū lorū pre Părintele și Arhichiereulū lorū, este deci prea naturală și deplinū motivată bucuria și din acēsta căldurōsele și demonstrativele ovațiuni de primire, cu care până și comunele cele mai mici și mai serace se întrecū a întimpina pre Arhichiereulū lorū, carele vine în numele Domnului, la celū seracū precum și la celū bogatū, la celū micū ca și la celū mare.

Generațiunea de astădi nici măcar din tradițiuni nu scie, ca antecesorii Arhichiereului Ioan din Aradū se fi făcutū visite canonice după vre-o sistemă ȗre-care saū se fi cercetatū anume mai multe parochii deodată, înseși datele despre sântirea bisericelorū dovedescū, că Arhichiereii nu prea cercetaū turmele lorū din provinciā. *) — Nu pentruca se ascriū cumva

*) Ceremū scusa Dlui Corespondinte dacā reflectămū la acēstū locū în interesulū adevēralū, că Episcopulū Sinesie alū Aradului a visitatū în 1753 tōte comunele parochiale din Biharea, precum arată unū ȗiarū din arhivulū celū vechiū consist. Red.

de vinovățire pentru repositării episcopii acesta omisiune; împrejurarea acesta din presinte o atingă numai pentru o simplă asemănare cu trecutul și pentru d'a scote vre-o învățatură din ea. — Au fost astfel timpurile, încât nu s'a luat în nume de rău episcopilor, că nu s'aă nisuit pentru luminarea turmei lor; cine ar și putea pretinde dela un episcop s'erbă ca să se îngrijască despre luminarea poporului român, știind că acesta luminare deodată învolve în sine scuturarea jugului ierarhiei serbesci. Afară de acesta și împrejurări politice cu deosebire tendințele epi-pilor gr. cat. din Oradea-mare, sforțările acestora d'a și umplé staulul turmei lor cu oi înficioate de morbulu proslitismului, care a domnit între români din Ungaria și Ardélă cam un secul și jumătate, — sunt destule scuse pentru episcopii diu timpul trecut, când așa dicându cu mâinile legate și cu călășul pe gură erau necesități a privi cum un episcop unită ca M. Covaciă, Darabanth și Erdeli înșiși făcu pre cortesiă neînțelegerilor între români, cari protegiați de puterea lumescă cu forța deschidă bisericele noastre și neînvițați de nimenea, țină acolo cuvântări și făcu apeluri de îndemnare spre a părăsi români legea lor strămoșescă și să se lipsescă de cea apusenă „unica măntuitoră.“ — Ce deschilinire între atunci și acum! Ioanovică episcopul Aradului într'o ieremiadă a sa se plânge cum d'nsul n'a fost tolerat în Oradea-mare, între eparchioții se, ei i-s'a pusă termină de 24 ore, ca se părăsescă cetatea și d'nsulă fu silită între lacrimi a-și scutura pravul de pe încălțămintele sale fără ca măcar un eparchiotă ală seă se aibă voiă și îndrăsnire a-lă petrece până la marginea cetății: Ioană Episcopulă actuală ală Aradului, când intră în Oradea descălecă în reședința episcopului rom. cat. cu carele încape frumos sub ună acoperemintă! Atunci eramă timbrați de schismatici, ignoranți, eramă cu desevirșire despici-ati în față neortodoșilor: astădi eppulă nostru e portată pe umerii loră când vine la noi, preoții romano și greco-catolici iesă în vestmintă s'erbătoresc în calea episcopului nostru, i adresază cuvinte de binevenire și ascultă cu atențiune și aprobă învățaturile ce le profesă între eparchioții! Noi însine cu pietate și mângăiere ascultămă fără temere de insultă tôte învățăturile și ne bucurămă că vedemă în fruntea bisericei noastre ună bărbat demnă următorii ală arhieriloră celoră mari, cunoscuți în istoria bisericei ca stîlpă ai ortodoxiei.

Dar visitarea canonică arhierescă nu numai în formă; ea are și în esență eflusul seă binefăcătorii. Se reparază bisericele și școlele, preoții își aducă în rîndă arhivele ofieloră, învățatorii se silescă a regula învățămîntulă scolarii, epitropii parochiali se preparază a sta gata la ori-care întrebare, se împacă cei certăți, se umilescă celă trufașă, se îmboldescă spre mișcare celă nepustit, totulă se mișcă, cu toții simtă că îi interesază ziua, ce se apropiă. Și în așteptările sale nimenea nu se înșelă; ochiulă ageră ală arhierului le vede tôte, vede ordinea din biserica, sporiulă din școlă, ținuta poporului, și sub impresiunea acestora își îndreptă cuvîntulă seă cătră poporă învățând și îndreptândă cu cuvinte părintesci, cu vorbe blânde și adevărate după cum i-dă lui Duchulă sântă a grăi. Ună ascultătorii nu remăne neatinsă, nepetrusă de adevărurile și de sfaturile auzite: cu pietate și cu zdrobire de inimă primescă cuvîntulă și nu remăne unulă, carele se nu ducă cu sine suvenirile cele mai plăcute și edificătore. Ani peste ani

voră trece și poporulă totă va aminti în convenirile sale povețele ce le-a capetată dela Arhierulă seă.

Iată dară pentru ce am d'isă la începută, oă visitările canonice ale Prea Sântiei Sale Episcopului Ioană Mețiană sunt binenimerite și binecălcuate pentru deșteptarea eparchioților se. Recunoștița noastră se-i fiă respalata pentru ele.

(Va urma)

Reuniunea învățătorilor din despărțămîntulă Bocșei.

Reuniunea învățătorilor gr. or. din despărțămîntulă Bocșei în diecesa Caransebeșului a ținută în ziua Înălțării Domnului după amădi adunare în școlă confesională din Recița română, la carea au participat 12 învățatori, ună preotă și alți 8—10 membri fundatori și ajutatori adecă 21—23 din 56 membri, aprôpe jumătate. Acestă dovedescă totuși ore-care progresă pre lângă adunările de mai nainte, la cari abia participa 6—10 învățatori singuri.

Temele, despre cari s'a tractat, au fost:

1) „Cestiunea pedepseloră în școlă.“ Acestă temă dinpreună cu cele următore două sunt pentru adunarea generală, tractate numai prealabilmente.

Pentru delaturarea a ori ce pedepse din școlă a vorbită învățatoriulă Ion Simu din Recița montană, propunendă a-se face responsabilă părinții respective tutorii școlariloră prin lege despre abaterile acestora dela legile bune și cuviințe și dela ordinea școlară. Părinții prin acestă îndatorire legală voră fi iutețiți a-se ocupa mai cu deadinsulă de copii și de creșterea loră și voră înceta de a-se face înșiși pre sine esemple creșterii rele în familiă; iară școlă va fi scutită de multe neplăceri și învățămîntulă va câștiga timp.

Nime nu l'a sprijinită.

Pentru susținerea pedepseloră în școlă au vorbită învățatorii: St. Albu — Recița română, Petru Borcană — Binișă, Romulă Ancușă — Ramna, d. comerciante Nicolaeviciă G. — Recița română etc. alegendă de referente pentru adunarea generală pre învățatoriulă Ștefană Albă.

2) „Gramaticelă române în școlă populară.“

La acestă cestiune s'a vorbită multă despre înțelesulă ei, care l'ar fi avută propunatoriulă ei din adunarea generală dela Ciacova.

Președintele a deslucit, cumcă acestă întrebare s'a făcută față cu momentele, ce gramatică unei școle populare trebuie se le întrunescă, d. e. momentulă învățării legiloră limbei cu acela ală cunoscerei unei cantități câtă de mari, posibile a ei, bună oră cum se află acestea în gramatica de d. Măndreană, precum și exercițiile pentru vorbirea și scrierea corectă a limbei materne.

Adunarea însă a trecută la ordinea zilei.

3) „Cestiunea catechismului.“

Acestă cestiune a preocupată adunarea cu totulă din altă punctă de vedere, de cât celă pedagogic. Învățatorii pare-că invidiau pre preoți, căci luându-se din sarcina acestora și punendă-se într'acelora catechisarea acestia vor putea comotisa cu câteva ore mai multă pre săptămână. Laiciă încă nu aprobau luarea catechisării dela preoți și nici unii nici alții nu voiră se trateze cestiunea din punctulă de vedere ală școlii și învățămîntului.

Înzădară președintele s'a silită a abate adunarea dela calea ei greșită; căci spiritele se cam iritară și hotărîră ca se propună adunării generale întrevinerea la Ven. Consistoriū caransebeșanū spre a da catechisațiunea iarăși în grija preoților. Unicul motivū, ce l'au adusū, este acela alū imitațiunei, fiind că și la celelalte confesiuni se propune religiunea de preoți (!).

De referentū s'a alesū Romulū Ancușa, Ramna.

4. De referentū pentru critica temelorū, — dișertate la 1881 în Bocșa s'a alesū inv. Petru Borcanū — Binișū.

La 7 ore s'era ședința se încheiă, hotărîndu-se continuarea adunării într'o a doua ședința pre mâne și la 8 ore a. m.

A doua ședința s'a deschisū la timpul hotărît și s'au continuat tractându-se teme din istoria naturală acelorū de față.

Inv. St. Albu a tractatū despre cărbunele de pământū, Antoniū Sabinū, Colnicū, despre Grafitū în detaiū ca tipū de elaborare, cari apoi s'au desbătutū.

5. S'a hotărîtū a-se face o reprezentațiune la venerabilul Consistoriū din Caransebeșū, ca acesta se întrevină la organele politice pentru solvirea regulată a salarielorū învățătoresci, precum și pentru de a potoli agitațiunile preoților parochi cari tindū a micșora salariile învățătorilorū, despre ce învățat. Borcanū și Ancușa dovedescū cu casuri concrete.

6. Adunarea a doua a despărțământului s'a hotărîtū a nu se mai ține.

Adunarea s'a încheiatū la 11 ore a. m. și după ce învățătorii, cari nu mai fuseseră la Recita în grabă cercetară fabrica de ferū, topitórele, formăria, oțelăria, fabrica de machine, grandioșele prese hydraulice și machinele lorū, cu părere de reū că pudleria pentru timpul pré înaintatū nu o mai potură cerceta precum nici cocseria, nici atelierul grandiosū de poduri cu lumina sa electrică, — plecară la 1 oră 5 minute p. m. fiă-care la a-le sale poftindu-și vederea la adunarea generală în Caransebeșū, ce se va ține în ultima jumătate a lunei lui Iuliū a. c.

I. S.

Ordinațiunea Episcopescă

dto 31 Martie 1859 Nr. 1001 ex 1858 către toți Protopresbiterii Eparchiei, relativ la calificățiunea elevilor de de teologie dela institutulū teologicū din Aradū.

Înaltulū c. r. Ministeriū alū cultului și învățătorei, avēnd privința la planulū școlerorū clericale, care cu atot prea înalta rezoluție din 17. Decemvre 18. . s'a aprobatū, precum și la acea împrejurare, că acum și între români de biserica răsăritenă, cultura s'a mai lățitū, — de bine aū aflatū cu decretulū din 17. Noemvre 1858 Nr. 18240/304 a rēndui ca începēnd dela anulū școlasticū 1859/60 în școla clericală de aici de rēnd numai așa felū de tineri să se primescă, cari cu bunū sporiū vor fi sevērșitū optū clase gimnasiale; iară încât dōră va fi de lipsă, ca unii tineri și cu mai puțină pregătire să se primescă: intru atât pentru unii ca aceia să se cēră dispensare dela lăudatulū ministeriū.

Spre observarea și ducerea în sfîrșitū a acesteii înalte dispoziții, amēsuratū sus provocatulū decretū și rescriptulū înaltei c. r. secțiunii locuțiitóre Orădane din 5. Decemvre 1858 Nr. 18342 rēnduimū următorele:

1. Toți aceia tineri, cari dorescū a fi primiți pe anulū școlasticū 1859/60 în școla clericală, trebuie să așternă aici la Episcopie rugămintele sale până pe sfîrșitulū lunei lui Iulie a. c. calend. vechiū fie aceia tineri cu optū clase gimnasiale, sau cu mai puțină pregătire. — Dela 1. Augustū în nainte nici o rugare nu se va primi pentru intrarea în școla clericală pe anulū viitorū școlasticū.

2. Tinerii cei cu optū clase gimnasiale, la rugămintele sale trebuie se alătoreze: cartea de botezū, testimoniile școlastice pe amēndouă semestrele anulū din urmă, și alte adeverițe despre purtare, dacă cineva după sevērșirea gimnasiului ar fi petrecutū mai îndelungatū timpū în vre-o slujbă sau pe lângă părinții sei acasă. Iară:

3. Tinerii cei fără de optū clase gimnasiale la rugămintele sale trebuie se încōpce: cartea de botezū, testimoniile pe amēndouă semestrele din școla cea mai înaltă, carea o aū sevērșitū; mai departe trebuincioșă adeveriță despre slujba, carea dōră o aū purtatū, sau despre deprinderea, ce o aū avutū, precum: că dōră careva aū purtatū slujba învățătorescă, sau pe lângă vre-unū parochū ori protopresbiterū sau deprinsū practicesce în slujbele bisericesci; în sfîrșitū trebuie se mai alătore, și atestatulū respectivulū parochū prin protopresbiterū întăritū, despre purtarea morală a recurrentulū.

4. Precum rugămintea fiesce-căruia, așa și totfelul de atestate trebuie să fie provēdute cu timbru amēsuratū.

5. Tinerii pre cari Episcopia îi va afla nepotrițiți pentru școla clericală, în zilele cele dintăiu alū Augustū vor primi îndērēptū rugămintele sale cu îndorsată.

6. Recursurile tinerilorū, cari și fără de optū clase se vor afla potrițiți pentru școla clericală se vor așterne de aicea la înaltulū r. c. ministeriū alū cultului și învățătorei; iară rezoluția, ce de acolo va urma, timpuriū se va face cunoscutū respectivilorū recurrenti.

7. Dintre recurenții cei fără optū clase mai alesū aceia potū aștepta sprijinire pentru primirea în școla clericală: cari vor potea arēta trebuința de a se pregăti pre vre-o parochie anumită, și cari berem cele patru clase ale gimnasiului micū le-a sevērșitū.

8. Rēndulū acesta alū primirei în școla clericală se va observa și într'alți ani viitori, până când dōră prin altă rēnduială nu se va strămuta.

Bine încuviințenia Ta esci însărcinatū, ca acēstă rēnduială spre scire, și îndreptare primindu-o, de odată submanuatei preoțimi spre descriere în protocolulū circularielorū, și spre vestire în biserică se o faci cunoscută, cu aceia adaugere: că fiesce-care preotū e îndetoratū a arēta acēstă rēnduială, dacă cineva ar pofti se o cunoscă mai de aprōpe din protocolulū circularielorū.

D i v e r s e.

* Instalarea tipo-litografie la Archiepiscopia Bucovinei. Cetim în *Candela* din Cerneuț: Lipsa de tipografiā propriā, mai cu sēmă pentru scopurile oficiale și literarē bisericesci, câtū și de litografiā de icōne după ritualū ort.-orient. pentru poporulū Eparchiei, și pentru școle, fiindū rēcunoscută și simțită în-de obște, Înaltū P. S. pār. Archiepiscopū și Mitropolitū invită în 10/22. Febr. a. c. Clerulū din capitală și căți va din Păstorii de suflete dela țēră,

adunați aice la petrecerea, arangiată de junimea academică română, și spunându-le avantajele pentru cultură, cari le-ar mijloci o tipo- și litografiă proprie, erau pre lângă acesta atingându și corda cea fină, cumcă ar fi îndegetat, ca Clerul actualu — dela Mitropolitu până la celu mai tineru Vicariu parochialu și Novitiu monachalū — prin oferte de bună voie să se facă fundatoriul unu stabilimentu tipo- și litografic, toți câți au fost adunați, în număr de 48 preoți întimpinându cu bucuria propunerea și urmându pe locu esemplul Archiepiscopului, subscrieră în aceeași și suma de 4280 fl. v. a. Înaltul P. S. Păr. Archiepiscopu și Mitropolitu, ale căruia cuvinte află totu-de-a-una răsunetū în Clerul său, încuragiatu de îmbrășșarea acesta atât de căldurosă a ideei Sale, se mai adresă în cauza acesta în 13/25. Febr. a. c. Nr. 12 cu unu apelu înformativū cătră totu Clerul seculariu și regulariu din Eparhia. Nime n'a întârziatū a respunde în modu foarte demnu, încât, sosindū în timpu scurtu dela Protopresbiteriū și Monăstiri listele de oferte, se potu constăta cu mare bucuria, că ofertele subsemnate ajungū suma de 16.000 fl. v. a. Fiindū ast-feliū asecurată întreprinderea acesta, s'a cumpăratū dela tipografulu W. Kerekjarto și Firma de fabrică Rust & Compagnie, cu prețulu de 10.000 fl. o tipografiă nouă, cu doue mașine de tescū, cu literetū completū pentru limba română, slavă și germană, cu totu mobilariulū trebuinciosū și unu depositū corăspundetoriu de hărtia. Pe temeulū contractulu respectivū, primindū-se etablisemintulū acesta în posesiune, s'a înstălatū în localitățile disponibile ale reședinței archiepiscopale, și după ce din partea înaltei Direcțoriei c. r. a țerei, cu decretul din 5. Maiu a. c. Nr. 4608, se acordă concesiunea legală pentru deschiderea acesteia tipo- și litografie, se începu în-dată lucrulū de tipariū, era confecționarea icōnelorū colorate va urma ce-va mai târziū. Dându-se concesiunea amentită pe numele Înaltu P. S. părintelulū Archiepiscopu și Mitropolitu, etablisemintulū funcțiunează de ocam-dată sub numirea de „Tipografia archiepiscopală”; însă după arangierea afacerii întru tôte detașurile, se va compune, în înțelegere cu fundatoriū, unu uricū fundatiunalū și unu regulamintū detaiatū, stabilindu-se împreună și Firma definitivă a acesteia tipo- și litografie.

* „**Papismulū și starea actuală a bisericeii ortodoxe în Regatulū României**” este titlulū interesantulu memoriu, compusū și cetitū de P. S. Episcopu *Melchisedeci* în sesiunea de primaveră a sântulu sinodū. Avind onorea d'a primi și noi această importantă lucrare a eruditulu Episcopu alū bisericeii ortodoxe române, vom căuta ca se o publicăm, dacă ne va fi posibilū în tōtă estensiunea, iar de nu, vom da unu reasumatū detaiatū despre cuprinsulū ei.

* **Gimnasiulū din Blașu amenințatū.** „Gazeta Transilvaniei” primesce scirea că a treia și de Rusalii au venitū în Blașu din chiar seninū doi comisari ministeriali de la Pesta, acompañați de 7 înși de la tribunalulū din Alba-Iuliă, spre a face o cercetare în gimnasiulū de acolo, avindū prepusū pe studentii, că denșii ar fi mutatū în noptea de 3 Maiu petra comemorativă de pe câmpulū libertății la unu locu mai zigurū de apă și ar fi arboratū pe ea unu stindardū naționalū și altulū pe sululū [catargulū] celū mare de la gimnastică. Trei zile a duratū cercetarea, fără a se putē constata nimicū contra studentilorū. Unu scolarū de clasa IV a mărturisitū, că elū a înfiptū unū stēgū pe sulū și că acesta a făcut'o și la Clușū

mai de multeori. Comissarii s'au purtatū foarte bruscu și la esamenulū de gimnastică și-au esprimatū mirarea, că n'audū vorbindu-se unguresce. Ni se asigură, că ei ar fi dispusū, ca să se termine esamenele, înse testimoniile se nu se libereze scolarilorū, până ce nu va sosi resoluțiunea ministrulu, adaugând că *gimnasiulū pōte fi și închisū*. Purtarea comisariilor a provocatū mare indignare. Așteptămū cu nerabdarē se căpētāmū unu raportū detailatū despre cele întimplate.

* **Căsătorie.** *Ioanū Cimponeriū* clericū abs. și cancelistū la consistoriulū aradanū și-a serbatū cununia cu *Ecatarina* fiica Dlu *Alesandru Bonciū* din Monoșturū în ziua de 12/24 Iuniu.

* **Societatea din Aradū „Progresulū”** va aranja la 29 Iuniu st. v. (ziua de Săn-Petru) o petrecere de vară în pădurița orașulu, împreunată cu o piesă teatrală „Nunta țerănescă și Ciobanulū din Ardélū.” Venitulū curatū este destinatū pentru ajutoarea școlarilorū sēraci de la școlele elementare, confesionale din Aradū.

† **Necrolog.** Sâmbătă la 2 ore dimineța la 11/23 Iuniu a. c. a reposatū în Domnulū bunulū, cucerniculū și zelosulū nostru preotū *Melețiu Miculescu* parochu Secusigiulū în etate de 65 de ani servind cu cea mai mare scumpătate biserica 41 de ani, acesta era unu preotū bine cunoscutū de stabilū la tot ce e folositorū creștinismulu și națiunei, și e unulū din cei cari a lucratū la înființarea Metropoliei nōstre de astăzi gr. or. rom. ce dintre cei bătrâni ce până astăzi sunt în viață li e bine cunoscutū, a iubitū turma sa dar asemenea și denșii l'a iubitū și onoratū până în finitulū vieții, dar și la înmormintare a fost recunoscutū în fapte de tōte necesarele ce se cuvine mortulu; — perderea dînsulu o deplîngū vėduva soșia, frațele preotū în Budapesta, fi *Virgil* și *Romulus* apoi și nepotulū *Iulius*, în fine toți creștini ba și toți locuitorii Secusigiulū; la înmormintare a fost 11 preoți dar îmbracați 9, și 5 învėtători, perderea reposatulu rămâne neuitată multū timpū — Fie-i sufletulū cu dreptii, țerina ușoră și memoria binecuvintată în etern. (Coresp).

Concurs.

138.

Stipendie din fundatiunea lui Gozsdū.

Prin acesta se escrie concursū pentru unū *stipendiu* din fundatiunea lui Gozsdū de 500 fl. la casū de graduațiune unū *stipendiu* de 400 eventualminte de 300. 200 sau de 100 fl. cu observare, că se dă preferință concurențilorū pentru sciințele tehnice și montanistice.

Concurenții au de a-și adresa petițiunile, instruate, cu testimoniile școl. cartea de botezū, și cu atestatū de paupertate până **10 August st. n. 1883**, cătră Cancelaria fundatiunei lui Gozsdū, Budapesta, Király-uteza 13. însemnând în petițiune studiile ce voesce concurentulū se studieze, și ultima postă, unde are se i-se comunice rezultatulū petițiunei.

Totodată, sunt avisați și *stipendiații* fundatiunei lui Gozsdū de a-si substerne până la 10 Aug. st. nou 1883 documintele despre rezultatulū studiilorū în a. 1882/3 la reprezentanția fundatiunei lui Gozsdū, Budapesta Király-uteza 13. pentrucă la din contră se vor lipsi de *stipendiulū* avutū.

Budapesta 24 Iuniu 1883.

Comitetulū adm. alū reprezentanției fundatiunei lui Gozsdū.

La Nr. de față alăturămū unū *suplementū* de $\frac{1}{4}$ colă.

Suplementul la „BISERICA și ȘCOLA.” Nr. 25.
Anul VII. — 1883.

Se escrie concursul pentru vacanta parohia de a III clasă din comuna rom. gr. or. *Abramul-superior*, cu filiele *Chiribișu* și *Cohanu*, în protopresbiteratul Luncei, cotul Bihor, sistemată cu dotațiune de 548 fl. 80 cr. v. a. la aprobarea Venerabilului Consistoriu eparhial gr. or. Oradanu dto 29 Maiu a. c. Nr. 313 B. cu terminul de alegere pe **17/29 Iuliu 1883.**

Aspiranții la acesta parohia sunt avisati re-cursele lor ajustate conform stat. org. și Regulamentului pentru parohii adresate comitetului parochial din Abramul sup. a-le subterne M. On. D. Ioan Lazeu parochu comisariu Consistorialu per Margitta p. u. Széplak în Szöldobágy, până la 16/28 Iuliu a. c. căci cele mai târziu intrate nu se vor considera, iară până la alegere, în vr'o Duminecă ori serbătore a-se presenta în sânta biserică din parochia matre spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipicū.

Abramul-sup. la 8 Iuniu 1883.

Comitetul parochialū.

In conțelegere cu mine: **Ioan Lazeu**, m. p. parochu comisariu Consistorialū.

ad. Nr. 66.

Pentru ocuparea postului învățătoresc delă școla conf. gr. or. rom. din comuna *Cavin*, protopresbiteratul *Vilagoșului* se escrie concursu cu terminu până la **24 Iuliu 1883 st. v. a. c.** în care și se va ținea și alegerea.

Emolumintele sunt: în bani gata 252 fl. 27 jugere de pământu arătoriu comasatu, 41 de metri cubici lemne de focu, din care se va încălzi și școla, 24 fl. pentru servitoriul școlei, 5 fl. pentru participare la conferință, cortelū liberū cu grădină de legumi.

Doritori de a ocupa acest postu sunt avisati, re-cursele lor instruate în sensul stat. org. bis. a-le adresa inspectorelui cercualu *Georgiu Popoviciu* în *Menes* per *Gyorok*.

În fine se recere ca aspiranții până la timpulū alegerei să se presinte în careva Duminecă ori serbătore la sânta biserică din respectiva comună, spre a-și arăta desteritatea în cantu și tipicū.

Cavinu la 12 Iuniu 1883.

In numele Comitetului parochialū.

Teodosiu Motu, m. p.
președ. com.

Cu scirea mea: **Georgiu Popoviciu**, m. p. protopresbiteru insp. de școle.

Concursu pentru suplinirea postului învățătoresc în modu definitivū, delă școla gr. or. română din *Cianadulū-Sărbescū*, cottulū *Torontalū* prin acesta se escrie concursu cu terminu de alegere pe **20 Iuliu a. c. st. v.**

Emolumintele împreunate cu acest post învățătoresc sunt următorele: 1) Salariu fix 266 fl. 2) 50 meți sau 30 Hect. de grâu cl. II-a 3) pentru lemne singurū învățatoriulū 20 fl. v. a. 4) paușalū scripturisticiū 6 fl. v. a. 5) 2 jugere pământu arătoriu și una grădină estr. de 400 [] 6) Pentru trăsuri și diurne la conferințele învățătoresci comitetulū parochialū se va îngriji 7) Delă îngropaciuni mari unde va fi poftitū 50 cr. dacă însă prohodulū se va ținea în biserică 1 fl. v. a. delă îngropăciuni mici 20 cr. 8) locuință liberă cu 2 chilii.

Delă recurenți se cere se producă testimoniū preparandialū și de cualificațiune pentru stațiune de frunte saū de I clasă. Numai în lipsa acestora, se vor lua în considerațiune suplicelē recurințilorū fără testimoniū de cualificațiune numai pre lângă celū preparandialū, dară totū de I clasă; cu acestea avēnd lângă recursū se alătore și celelalte documinte pre-scise în „statut. org.” și ale adresa comitetului parochialū, să le trimită M. O. Domnū inspectorū școlarū *T. Popoviciu* în *Sajtény* (*Csanád-megye*) până la ziua alegerei. Cei ce vor poșede cât mai multū cunoscința limbei magiare saū germane vor fi preferiti.

Delă acei recurenți cari nu sunt cunoscuți în persōnă poporului, se poțtesce, până la ziua alegerei, a se presenta în S. biserică din locū spre a-și arăta desteritatea în tipicū și cântările bisericesci.

Sig. *Cianadulū-Sărbescū*, 22 Maiu 1883.

Vasilii Stancu, m. p.

Laza Nicolau, m. p.

notariū comit. par.

președ. comit. par.

In conțelegere cu mine: **Teodoru Popoviciu**, m. p. insp. școl.

Se escrie concursu pe stațiunea învățătorescă gr. or. din *Ciacova*, protopopiatulū *Timișori* cu terminu până în **10 Iuliu st. v. a. c.** Salariulū anualū 500 fl. pentru lemne 50 fl. din care are a se încălzi și școla, 2¹/₂ jugere pământu de semănatū și cartirū liberū.

Recurenții aū se producă testimoniū despre absolvirea preparandiei, cualificaciune și atestatū de moralitate pre lângă limba maternă se scie unguresce și nemțesce a propune, vor fi preferiti cei ce sciu nota de cântare, înainte de alegerere aū să se presente în vre-o Duminecă în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipicū. Recursele adresate comitetului școlasticū cătră președintele *Ilie Ioanoviciu*.

Ciacova 8 Iuniu 1883.

Comitetulū parochialū.

In conțelegere cu Dlū **Dimitriu Dolga**, m. p. insp. de școle

Se escrie concursu pentru ocuparea postului de suplinte învățătorescū pre lângă neputinciosulū învățatoriū *Iacobu Iana*, din comuna *Slatina*, aflătore în diecesa *Caransebeșului*, protopresbiteratulū *Bisericei-albe*, comitatulū *Caraș-Severinū*, amēsuratū părintescei ordinațiunii *Consist. dto 4 Maiu 1882 Nr. 282 scol.* cu terminu până în **6/18 Augustū a. c.** în carea și va fi și alegerea suplintelū.

Salariulū învățătorescū este: a) în bani gata 316 fl.; alegēndulū suplinte va capeta ²/₃ și ¹/₃ va rămānea neputinciosulū învățatoriū cât va trăi, pre lângă ²/₃ de salariū mai are suplintele încă 10 fl. paușalū conferinționale, 4 orgii de lemne pentru încălđirea școlei, cartirū liberū cu grădină de legumi și ¹/₂ jugerū grădină estravilană.

Doritori de a ocupa acest post sunt avisati a-și trimite re-cursele lor bine instruate conform stat. org. bis. regulamentulū pentru învățatori *Prea On. Domnū protopresbiteru Iosifu Popoviciu*, în *Iamū* până în 1 Augustū 1883 că cele mai târziu nu se vor lua în considerare.

Comitetulū parochialū.

In conțelegere cu protopresbiterulū tractualū.

Conform ordinațiunei *Ven. Consist. diecesanū alū Caransebeșului* din 17 Martie a. c. Nr. 83 S. se escrie concursu pentru ocuparea postului de învățatoriū la școla confesională gr. or. rom. din comuna *Jurjova*, în protopresb. *Oraviței*, cu terminulū de concurare inclusive **30 Iulie**, când în **31 Iulie a. c. va fi alegerea.**

Emolumintele împreunate cu acest post sunt :
1) Salariu anual în bani gata 300 fl. v. a. 2) Cuar-
tîrî liberă cu două începeri și o grădină de $\frac{1}{2}$ jugeră
întravilană. NB Școla mai poșede 2 jugere pămînt
estravilană, carele se va esarenda în fiecare an, spre
a se face completu salariulu de sus.

Doritori, cari voescu a ocupa acest post, aŭ a-și
trimitte suplicele de concursu P. O. D. protopresb. și
inspectoru școlarū district. Andreiū Ghidiu în Ora-
vița-mont. adresate comitetulu parochialū și provē-
dute cu următorele documinte : 1. Atestatū de botezū.
2. Studiele absolvate 3. Testimoniū de cualificațiune.
4. Pre lângă limba maternă cunoscerea limbei ger-
mâne și ceva unguresce 5. Ocupațiunea lorū de până
acum și conduită.

Jurjova în 7 Iunie 1883.

Comitetul parochialū.

In conțelegere cu protopresbiterul tractualū.

Obs. Condițiunea de a se presenta concurenții
în vre-o Duminecă în comună, nu are valōre, în urma
ordinațiunei resp. decisulu consistorialū din 17 Martie
a. c. Nr. 46 S. Comuna altcum va fi îndatorată de
alta parte a plăti banii conferințelorū învățatoresci
și a scripturisticei, conform otărîrilor consistoriali
sustătore.

Andreiū Ghidiu, m. p.
protopresb.

Concursu se deschide pentru unū stipendiū de 120
fl. v. a. din fondațiunea Gavriiū Faurū de Teiușū.

Recurenții aŭ se asternă recursele lorū până în
10. Augustū st. vechiū a. c. la Consistoriulū din Oradea-
mare instruite cu adeverințe că sunt români gr. or-
seraci, și cu testimoniū de pre anulū școl. curentū
cumcă sunt diligenți întru învățaturile ramulu ce și
aŭ alesū. Se vor preferi descendenții de linia bărbă-
tēscă din numita familiă Faurū, apoi descendenții din
linia femeescă.

Aradū, în 20. Maiū 1883.

Ioanū Mețianū, m. p.
Episcopulū Aradulū.

Se escrie concursu pe stațiunea învățatorēscă
vacantă de clasa II dela școla de băeți din opidulū
B. Comloșū, cu terminulū alegerei pe 17/29. Iuliū a. c.

Emolumintele anuale sunt : în bani 500 fl. v. a.
2 jugere catastrale pămîntū arătōriū de clasa primă,
6 orgii paie din care are a-se încălđi și școla ; 400
□^o grădină intravilană pentru legumî ; — dela în-
mormēntare unde va fi chieimatū 64 cr. v. a., pentru
nobilisarea (ocularea) pomilorū din grădina de pomi
20 fl. cortelū cu douē chili, cămară, podrumū și podū.

Acēstă stațiune învățatorēscă fiind de clasa primă
dela recurenți se recere se poședă cualificațiune emi-
nentă. — Doritori de a recurge la acēstă stațiune
sunt avisați a-și instrui recursele conformu prescrie-
lorū din statutulū organicū și a-le substerne inspec-
torulū cercualū de școle Paul Tempea în Nagy-To-
rák cottulū Torontal, — precum și a se înfățișa până
la alegere în atare Duminecă saŭ serbătōre în fața
loculu spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipicū.

B. Comloșū la 22. Maiū 1883.

Comitetul parochialū.

In conțelegere cu mine : Paul Tempea, m. p. inspec. de școle.

În urmarea ordinațiunilorū Vener. Consistoriū
eparchialū din 3/15. Maiū Nr. 1458 a. c. pentru în-
deplinirea stațiunei învățatoresci din *Pilu-mare*, comit.
Aradulū, protosbit. Chișineulū, se deschide concursu
cu terminū de alegere pe Dumineca din 10. Iuliū st.
v. a. c.

Emolumintele sunt : 500 fl. v. a. cortelū liberū
cu grădină de legumî, dela înmormēntări mari 50 cr.
iară dela cele mici câte 20 cr. v. a.

Dela recurenții preparanđi saŭ teologi, se pof-
tesce testimoniū cu cualificațiune de frunte. Cei cu
clase gimnasiali vor fi preferiți. — Recursele, până
în 7. Iuliū st. v. aŭ a-le substerne la D. protopopū
și inspectore școlarū Petru Chirilescu în Chitighazū
(Kétegyháza). — Voitori de a dobândi acēsta stațiune
până la timpulū alegerei, în vre-o Duminecă saŭ ser-
bătōre, vor avē de a-se presenta la biserica din locū,
spre a-și arēta desteritatea în cântări și tipicū. —
Alesulū își va ocupa stațiunea, numai cu începutulū
anulū școlasticū viitoriū.

Datū în Pilu-mare la 7. Maiū 1883.

Comitetul parochilū.

In conțelegere cu mine : Petru Chirilescu, m. p. protopres-
biterū și inspectorū școlarū.

Concursu pentru parochia vacantă din comuna
Conopū, protopresbiteratulū Totvaradieī cu terminū
de alegere pe 10/22. Iuliū 1883. care parochie e clasi-
ficată de a 3-a clasă.

Emolumintele sunt : $\frac{1}{2}$ sesiune pămîntū arătōriū
care aduce venitū curatū de 87 fl. Birū dela 185 de
numere de case una măsură cucuruđū sfărmatū com-
putatū în suma 222 fl. Stolele îndatinatē computate
în 108 fl. Suma 417 fl.

Doritori de a dobândi acēstă parochia sunt pof-
țiți a-se presenta până la điuā de alegere în s. bise-
rică din Conopū pentru de a-și arēta desteritatea în
cântare și predică.

Recursele adjustate conform statutulū organicū
sunt a-se trimitte Reverendissimulū Domnū Vasilie
Beleșū protopresbiterū în Totvaradia per Soborsiu.

Conopū, 29. Maiū st. v. 1883.

Comitetul parochialū.

In conțelegere cu mine : Vasilie Beleșū, m. p. protopopū

Licitațiune minuendă.

Comuna bis. rom. gr. or. din *Lipova*, voesce a
face de nouă acoperemēntulū bisericeī — și acest lucru
este specificatū la 6474 fl. 40 cr. anume : lucrulū zi-
darulū, cu materialū 652 fl. 80 cr, lucrulū lemnariu-
lū cu materialū 2597 fl. 60 cr. lucrulū tinicheriulū,
cu materialū 3124 fl. lucrulū petrarulū, cu materialū
100 fl. v. a.

Doritori cari voescu a întreprinde acest lucru
aŭ a-și trimitte ofertele și resp. — sunt pofțiți la
licitațiunea minuendă, ce se va ținea în điuā de Săm-
petru 29 Iuniū a. c. st. v. provēduți cu vadiulū usuat
de 10%. Planulū și condițiunile se potū vedea în tōte
đilele la subscrisulū presidentū alū comitetulū.

Din ședința comitetulū parochialū ținută în
Lipova la 13/25 Iuniū 1883.

Ioanū Teranū, m. p.
protopresb.